

Sales Municipals: l'art sota ràfec

Sales Municipals: l'art sota ràfec

Eva **Vàzquez**

*Carles Santos, Sèrie B-A-C-H,
Exposició octubre/ desembre 2001.*

Fa onze anys, Daniel Giralt-Miracle es felicitava, amb motiu de l'exposició que celebrava les cinc primeres temporades de programació d'art contemporani a les Sales Municipals de Girona, del fet que la política cultural de la ciutat hagués sabut transformar aquest espai en una mena de Kunsthalle on es difonia la creació més recent amb criteris de «qualitat, selecció i representativitat», i encoratjava els seus gestors a mantenir una fórmula que permetia engrossir els fons públics d'art contemporani. «Quan els recursos són limitats i és necessari desenvolupar una política austera, el model assajat per Girona ha resultat ser operatiu», escrivia amb optimisme el crític barceloní al catàleg *Cinc anys d'art contemporani a Girona*, però no podia estar-se d'acabar amb una advertència: «Gràcies al pacte establert entre l'administració i els artistes, que ha comptat amb el suport del

G I R O N A : L ' A R T D ' U N P R E S E N T

públic, s'ha pogut realitzar un programa que pot i ha de continuar, per bé que, pel que fa a les exposicions i a la col·lecció, haurà d'ampliar els seus àmbits territorial i conceptual».

Deixant de banda que la complicitat del públic que pressuposa Giralt-Miracle era qüestionable el 1994 i continua sent-ho avui, considerant ni que sigui el fet que la situació immillorable de les Sales Municipals en plena Rambla no va acompanyada de grans balanços de visitants i que l'horari restringit que s'hi ha establert no afavoreix gaire l'accés casual o encuriosit dels passejants, la seva proposta d'obertura a la creació forana va ser atesa ben aviat, junt amb l'aposta «conceptual», per unes determinades formes d'expressió que privilegiaven el llenguatge neutre de les noves tecnologies en detriment de les disciplines tradicionals de pintura i escultura, que eren de fet els mitjans dominants en la selecció d'obres exposades entre 1989 i 1994. Des d'aleshores, la programació d'aquest espai ha incorporat cada temporada amb més decisió una nòmina d'artistes de prestigi, tot sovint de fora de Girona i del seu territori d'influència, que periòdicament es contrapunteja amb noms propis considerats emergents. Aquesta via, en lloc de generar controvèrsia per la desatenció d'artistes locals que han generat un treball sòlid però allunyat de la tendència «modernitzadora» dominant, ha estat saludada amb elogis per crítics exigents com Narcís Selles («Aspectes de la realitat artística i social de la Girona contemporània», a *Papers d'Art*, núm. 76, 1999), que considera la nova orientació adoptada per les Sales Municipals amb les exposicions de gent com ara Paloma Navarres, Nacho Criado, Francesc

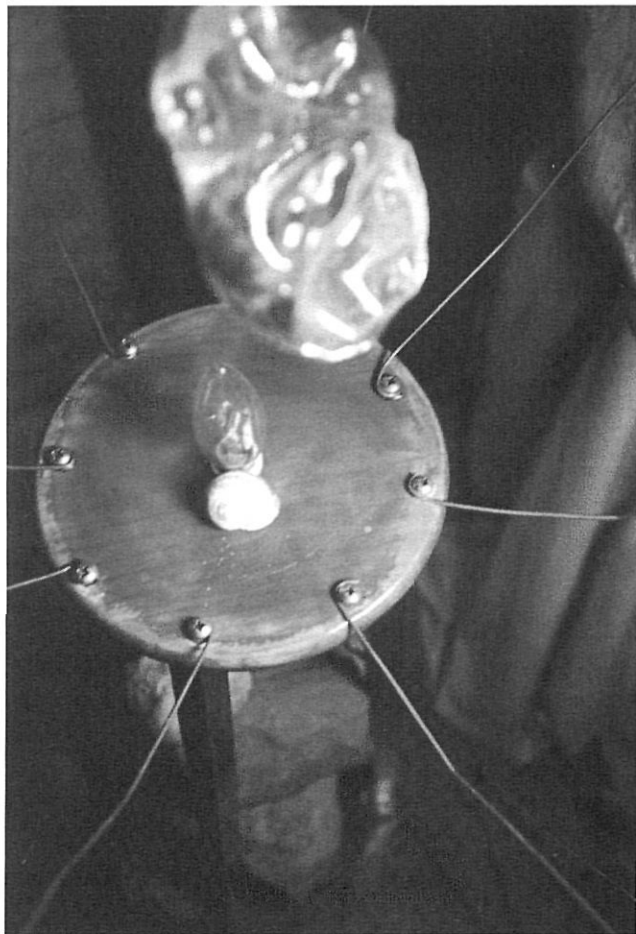
Torres o Rogelio Cuenca «una de les bases imprescindibles d'un plantejament que es vol socialdemòcrata».

Glòria Bosch, en una revisió força més recent del panorama dels espais d'art contemporani gironins («Girona, una pantalla hacia el exterior», Dossier Catalunya de la revista *Ars Nova*, 2002), apuntava ja des del mateix títol aquesta voluntat d'expansió i projecció, encara que denunciava amb un pessimisme que contrastava amb l'eufòria d'un article seu molt anterior, de 1985, escrit en plena febre especulativa entorn de l'art i d'inflació del col·leccionisme privat, que «els canvis que s'aprecien des de l'exterior (de Girona) es deuen a l'increment considerable d'activitats, al fet que s'importa allò que és políticament correcte pel que fa a la modernitat, al fet que se sap jugar amb uns noms que estan pertot arreu i al fet que es consumeixen internacionalment, sense por que es propagui cap febre amb el seu contacte». No es referia evidentment al cas concret de les Sales Municipals, però és difícil espantar d'aquesta valoració el fantasma de l'esnobisme que tan sovint ronda tota proposta d'art contemporani en àmbits reduïts i tradicionalment conservadors com ho és Girona mateix. Bosch s'arriba a preguntar si «els promotors culturals no estarem creant una oferta per complaure'ns a nosaltres mateixos», en vista de la displicència tan propera a l'apatia amb què són rebudes les, això sí, innúmeres iniciatives culturals que es promouen a la ciutat. «Girona és campiona d'indiferència en un món on la indiferència és un valor a l'alça», es dolia Antoni Puigverd el mateix dia que li comunicaven la mort de Jaume Faixó a l'entreacte d'una nit d'òpera al Teatre Muni-

Àngel Jové, 21 objectes metafísics i malenconia, exposició abril/maig 2002

G I R O N A : L ' A R T D ' U N P R E S E N T

Frederic Amat, *Oedipus Rex*,
exposició juliol/setembre 2003.

pal, envoltat de miralls barrocs i «falsos daurats», enmig d'uns espectadors satisfets que «consumeixen cultura, certament, però sempre en conserva, només si és envasada per l'èxit històric o televisiu» («Què en saps, Girona, d'en Faixó?», *El Punt*, 8 de juny de 1998).

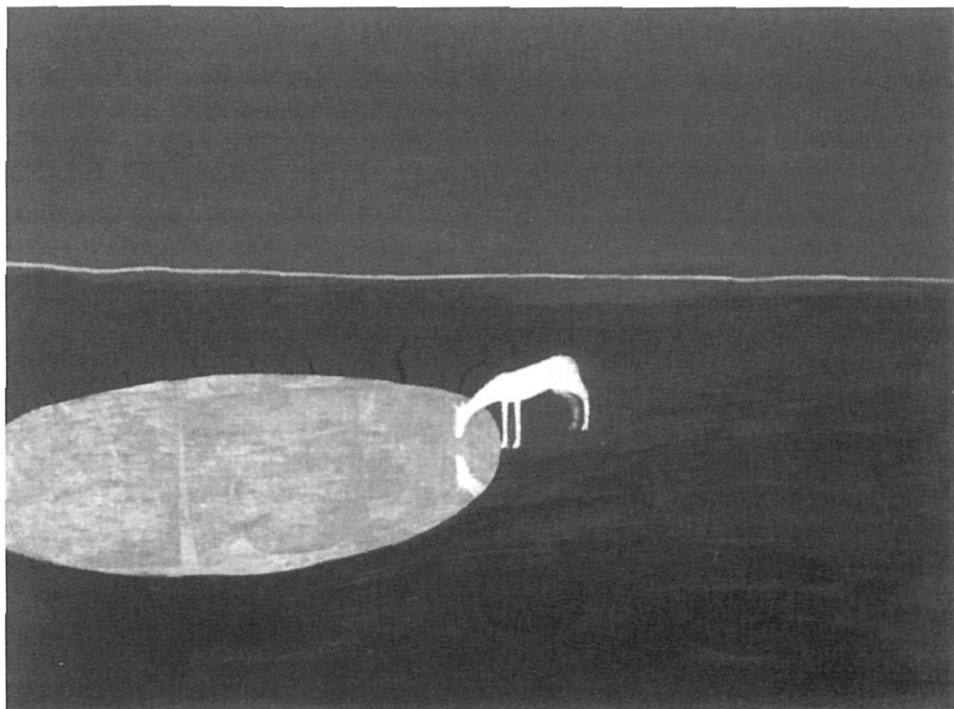
Servir també a la minoria, llevat que aquesta sigui una elit aristocràtica, autoritària i altiva, és, però, un dels compromisos que ha de pactar qualsevol programa cultural organitzat, encara que contravingui el més difós dels principis democràtics. Al capdavall, les institucions públiques són ara per ara les úniques que es poden permetre una gestió independent dels índexs d'audiència i popularitat, sempre que la parcel·la en què s'apliquin amb una tal llibertat no perjudiqui la intenció de vot dels electors, i és sabut que la petita porció que ocupa la cultura rarament la desvia. No hi ha dubte que la responsabilitat de la desavinença entre públic i art contemporani no pot atribuir-se íntegrament a un espai municipal que ha hagut

d'assumir, amb la recuperació de les institucions democràtiques, la funció dinamitzadora que els gestors privats van malvendre als interessos de mercat. Apagada la flama renovadora, i tot sovint juganera i engrescadora, de galeries avui enyorades però mai suplantades, com ara la Tau, la 3 i 5, la Sebastià Jané o, més recentment, la de Rosa Pous i Josep Machado, el risc, l'avançada, i també el joc, han quedat en mans quasi exclusives de l'Administració, que fa de valedora d'un treball que d'altra manera seria irremissiblement catacumbal. Quina sala comercial de Girona hauria invertit en projectes com els que han portat els últims anys a les Sales Municipals l'obra de Vera Chaves, Daniel Canogar o Antoni Muntadas? Quina altra hauria apostat per Esteve Subirach, Jaume Geli, Teo Ortiz, Manel Bayo o fins i tot el més veterà Marcel Dalmau? A quina es deuria, si no, la recuperació d'alguns noms ja coneguts però tan propensos a la clandestinitat com els de Carme Sanglas o Roser Oliveras? L'equilibri entre aquests dos deures d'una institució participativa i culta, el risc i la protecció, és un dels mèrits principals de l'espai d'art més cèntric de Girona.

Quan Salvador Sunyer va reactivar-lo el 1989 com a sala municipal consagrada a l'art contemporani, aquest local de la Rambla tenia ja al darrere una llarga trajectòria expositiva que era també el reflex dels avatars polítics dels últims seixanta anys,

Jaume Plensa, *Sogni in bianco e nero?*,
exposició juliol/setembre 2005.

*Carne Sanglas,
Mirall del
capvespre,
exposició
febrer/abril
2004.*

des de la programació, aleshores de periodicitat molt irregular, de mostres complaents amb el gust burgès imperant en la postguerra, fins a la introducció d'una tímida avantguarda durant el temps de més activitat del Círculo Artístico i, més endavant encara, la irrupció de les col·lectives contestatàries i reivindicatives de l'ADAG a la dècada dels setanta. De les individuals pseudogenials que havia promocionat el règim es passà a les exposicions col·lectives d'intenció programàtica que entronitzaren la figura del comissari, fins que a mitjan anys noranta, a l'era de l'antipàtica globalització, un nou hedonisme, allunyat de tot compromís cívic amb l'entorn immediat, ha revalorat el paper de l'artista, no ja com a autor ni com a geni, sinó com a mitjancer anònim entre el jo i el món: com a ésser desconcertat. Les incessants provatures amb els nous recursos que proporciona la tècnica i fins l'enginyeria, sovint manipulats amb una falta de precisió i de sentit del ridícul alarmants, no serien sinó un símptoma d'aquesta deriva a què condemna molts dels joves artistes aquest afany d'haver de posar el seu treball al servei d'alguna ideologia, d'algun bon propòsit, d'alguna consigna, sense amb prou feines haver-se'n format una opinió pròpia, raonable o, si més no, honesta. Giralt-Miracle parlava de l'experiència centroeuropea dels Kunsthalle, i certament les sales de gestió municipal tendeixen cada cop més a aquest model de formació, interacció i difusió a través dels seminaris, tallers i debats paral·lels a l'activitat expositiva que es programen al Centre Cultural La Mercè i que haurien de servir perquè la indefinició en què es dispersa bona part de la creació local trobés algun rumb, un destí, una

mirada franca al cor del significat de l'obra que finalment la rescatés del fatídic enlluernament pel seu glacial embolcall.

Finalment, s'ha de considerar que un dels objectius primordials de la programació de les Sales Municipals és la formació d'una col·lecció d'art enterament moderna amb vista a engrossir uns fons artístics des de fa anys dispersos en més d'un museu i molt mal aprofitats, cosa que d'alguna manera també en condiciona la gestió. Amb un centre d'art contemporani no només inexistència encara, sinó just en fase de definició, la selecció de peces es resol en el buit. Així mateix, la pressió d'escollir unes obres que acabin sent representatives de la creació contemporània coarta l'opció del tempteig i la descoberta, i fa recaure en el gestor de torn –des de fa anys una entusiasta i més que rigorosa Carne Sais– una responsabilitat excessiva, ja que no només ha de donar curs mes a mes a una programació amb cara i ulls, sinó que alhora ha de beneir-la històricament amb vista a la futura museïtzació sense cap distància crítica i sense que se'n sàpiga encara ni l'orientació ni la destinació. Fora d'aquest entrebanc que el marc de l'esperat centre d'art finalment haurà de resoldre, les Sales municipals, junt amb els satèl·lits que formen l'esplèndida capella de Sant Nicolau i l'escola de La Mercè, són, encara que posant l'art sota el ràfec de l'Administració, l'espai que més consol i alegria continuen proporcionant a Girona als escadussers, perplexos i volenterosos seguidors de la creació contemporània.

Eva Vázquez és historiadora de l'art i crítica d'art al diari El Punt.